

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4 vtrum secundum aliquam earum specierum iustum sit idem quod
contrapassum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

tionem rei ad rem spectatur utrobique, uidebit quod differentia hac per accidens concurrat ad oppositum. Ad dictum aut Arist. dicitur, quod ipse non dixit esse duas species, sed duas partes, non propter virtutis differentiam formalem, sed propter notabilem diuersitatem materialem, quia scilicet in una concurrunt duo recompen-

ductio. Tertio modo aliquis tradit rem suam ut recuperanda, non ratione usus, sed uel ratione conseruationis, sicut in deposito, uel ratione obligationis: sicut cum quis rem suam pignori obligat, seu cum aliquis pro alio fidei iuret. In omnibus autem hominum actionibus siue voluntariis, siue inuoluntariis est eadem ratio accipiendi medium, scilicet aequalitatem recompensationis. Et ideo omnes istae actiones ad unam speciem iustitiae pertinent, scilicet ad commutatiuam. Et per hoc patet responsio ad obiecta.

ARTICULVS IIII.

Utrum iustum sit simpliciter idem quod contrapassum.

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur, quod iustum sit simpliciter idem quod contrapassum. Iudicium enim diuinum est simpliciter iustum: sed haec forma diuini iudicij, ut scilicet quod aliquis fecit, patitur, secundum illud Mat. 7. In quo iudicio iudicaueritis, iudicabimini: & in qua mensura mensi fueritis, remetietur uobis. ergo iustum est simpliciter idem quod contrapassum.

¶ 2 Præ. In utraque iustitiae specie datur aliquid alicui scilicet quodam aequalitatem, in respectu quidem ad dignitatem personae, in iustitia distributiuam, quae quidem plonae dignitas maxime uidebitur scilicet in opera, quibus aliqui communitati seruiunt: in respectu autem ad rem, in qua quis damnificatus est, in iustitia commutatiua. Secundum autem utramque aequalitatem aliquis contrapatur, secundum quod fecit. ergo uidetur quod iustum simpliciter sit idem quod contrapassum.

¶ 3 Præ. Maxime uidetur quod non oportet aliquem contrapari, scilicet quod fecit, pro differentiam uoluntarij, & inuoluntarij. qui in uoluntarie fecit iniuriam, minus puniatur: sed uoluntarium, & inuoluntarium, quae accipiuntur ex parte iustitiae, quod est medium rei, & non quo ad nos. ergo iustum simpliciter

nis exterioribus pro lesione illata in bonis corporeis sit, soluat tantum laesio, & tantum curae &c. & sic contrapassi & passionis nomine ad omnes commutatiuum passum est idem, quod iustum commutatiuum, ut dicitur. Et ex hac distinctione habes unde dicitur

ut esse idem quod contrapassum. SED CONTRA est, quod Philosophus in 5. Ethic. probat, non quodlibet iustum esse contrapassum.

RESPON. Dicendum, quod hoc quod dicitur contrapassum, importat aequalem recompensationem passionis ad actionem praecedentem: quod quidem proprie dicitur in passionibus & actionibus iniurijs, quibus aliquis personam proximi laedit, puta si percussit, quod repercutiatur: & hoc quidem iustum determinatur in lege Exo. 21. Reddet animam pro anima, oculum pro oculo, &c. Et quia est auferre rem alterius, est quoddam iniustum facere: ideo secundario etiam in his dicitur contrapassum, prout si aliquis qui damnum intulit, in re sua etiam ipse damnificetur: & hoc etiam iustum damnificatio dicitur in lege, Exo. 22. Siquis furatus fuerit bouem, aut ouem, & occiderit, uel vendiderit, quinque boues pro uno boue restituet, & quatuor oues pro una oue. Et ratio uero transferitur nomen contrapassi ad uoluntarias commutationes, in quibus utriusque est actio, & passio: sed uoluntarium diminuit de ratione passionis, ut dictum est. In omnibus autem his debet fieri secundum rationem iustitiae commutatiuae recompensationis secundum aequalitatem, ut scilicet passio recompensata sit aequalis actioni: non autem semper esset equalis, si idem species aliquis pateretur, quod fecit. Nam primo quidem cum aliquis iniurijs laedit alterius personam maiorem, maior est actio, quam passio eiusdem speciei, quam ipse pateretur. Et ideo ille qui percutit principem, non solum repercutitur, sed multo grauius puniatur. Similiter etiam cum quis aliquem inuoluntarium in re sua damnificat, maior est actio, quae esset passio, si sibi solus res illa auferretur: quia ipse, qui damnificauit alium in re sua, nihil damnificatur. Et ideo in hoc, quod multipliciter restituitur: quia est non solum damnificauit personam priuam, sed re publicam, eius tutele securitatem

5. Eth. lec. 8.

¶ Super. Questionis sexagesime prima. Articulus quartus.

IN AR. 4. aduerte, quod ex Psychagoricis, & Rhadamanthe legisatore, ac disputatione 5. Ethico. processit articulus iste. Significat autem in proposito contrapassum tantum damnificari, quantum damnificauit: tantum patitur solui, quantum accepit, & huiusmodi. Et hoc in questionem uertitur. An seruare contrapassum, sit seruare iustitiam, ita quod idem sint.

¶ In corpore articuli, nota primo quod contrapassum potest dupliciter intelligi. Primo secundum identitatem speciei, ut si patitur quis idem

specie quod egit, puta animam pro anima, oculum pro oculo. Et sic respondendum est questionem negatiue, quod scilicet iustum commutatum & contrapassum non sunt idem, ut patet ex inuenientibus allatis in littera.

¶ Secundo, secundum aequalitates quantitatis, ut scilicet tanta sit passio, quanta fuit, uel est actio: quantumcumque diuersa sit specierum, uel generum sint actio, & passio, puta, pati in bo-

Deum & creaturam non potest esse iustum minus quam inter deum & seruum: quia Deus nihil accipere, ut tenetur reddere, neque non accipere, sed solummodo peccatum, quod tenetur reddere. Punio nero peccatum, quod tenetur reddere, quia unamquamque creaturam Dei pertinet, quae unamquamque creaturam loco constituit ac saluat, iuxta illud ad Rom. 8. Ut abiret in locum suum. Et licet damnatum

siue iustitia sit actus: concurrunt tamen in eo quidam modus commutativi iustitiae...

infringendo. Similiter et nec in commutationibus voluntariis est semper aequalis passio...

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod restitutio non sit actus iustitiae commutativa...

AD SECUNDVM dicendum, quod si alicui, qui communitati seruisset, retribuere aliquid pro seruitio impensio...

AD TERTIVM dicendum, quod quando actio iniuriosa est uoluntarie, excedit iniuriam, & sic accipitur ut maior res...

QVAESTIO LXII.

De restitutione in octo articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de restitutione. Et circa hoc quaeruntur octo.

- Primo, Cuius actus sit.
Secundo, Vtrum necesse sit ad salutem, omne ablatum restituere.
Tertio, Vtrum oporteat illud multiplicatum restituere.
Quarto, Vtrum oporteat restituere quod quis non abstulit.
Quinto, Vtrum oporteat restituere ei, a quo acceptum est.
Sexto, Vtrum oporteat restituere eum, qui accepit.
Septimo, Vtrum aliquem alium.
Octauesimo, Vtrum sit statim restituendum.

Ad hoc posset prima facie dici, quod falsum est, distributio actum in casu posito omnium esse...

- Sed hoc frivolum est, quia si cui debentur centum, & dedit quinquaginta, teneatur recompenlare quinquaginta...

ARTICVLVS I.

Vtrum restitutio sit actus iustitiae commutative.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod restitutio non sit actus iustitiae commutativa. Iustitia respicit rationem debiti...

Primo, Illud quod iam transit, & non est, restituere non potest: sed iustitia, & iniustitia sunt circa quasdam actiones...

Primo, Restitutio est quedam recompenratio eius quod subtrahitur: sed aliquid potest homini subtrahi non solum in commutatione...

SED CONTRA. Restitutio ablati opponitur: sed ablatio rei alienae est actus iniustitiae...

RESPOND. Dicendum, quod restituere nihil aliud esse videtur, quam iterato aliquem statuere in possessionem...

tantum, quantum non dedit alicui de portione sibi debita. Et hoc quia omnia applicatio illius portionis ad hunc...

Deinde ad dubium dicitur, quod licet debitum ut proprium ab solate sit suum, uel loco sui, respectu tamen alicuius est etiam debitum ut proprium illud...

Infart. 2. & 3. cor.

Quaestio...

in re...

in re...

in re...

in re...

in re...

in re...

in re...

in re...